

OSNOVNA ŠOLA KARLA DESTOVNIKA-KAJUHA ŠOŠTANJ
Koroška cesta7, 3325 Šoštanj

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA

NIKJER NI LEPO KOT DOMA ... RAZEN PRI BABICI

Tematsko področje: SOCIOLOGIJA

Avtorice:

Tjaša Goršek, 8. razred
Rebeka Koradej, 8. razred
Sara Zapušek, 8. razred

Mentorica:

mag. Anka Voh

Šoštanj, 2020

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj.

Mentorica: mag. Anka Voh

Datum predstavitve: marec 2020

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

- ŠD Osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, šolsko leto 2019/2020
- KG otrok / družina / stari starši / babica / medsebojni odnosi
- AV GORŠEK, Tjaša / KORADEJ, Rebeka / ZAPUŠEK, Sara
- SA mag. VOH, Anka
- KZ 3325 Šoštanj, SLO, Koroška cesta 7
- ZA OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj
- LI 2020
- IN **NIKJER NI LEPO KOT DOMA ... RAZEN PRI BABICI**
- TD Raziskovalna naloga
- OP VII, 43 str., 18 tab., 21 graf., 2 pril., 10 vir.
- IJ SL
- JI sl/en
- AI Raziskovalna naloga je nastala z namenom predstaviti vlogo in pomen babice v življenju osnovnošolskega otroka, ki obiskuje 5. in 8. razred. Družina ima največjo vlogo pri oblikovanju otroka v odraslega človeka. Je skupnost oseb, ki skrbi za otroke. Družina mora otrokom posredovati čim več pozitivnih izkušenj o ljudeh in življenju, ki ga obdaja. Res je, da igrajo starši najpomembnejšo vlogo pri odraščanju mladega človeka v zrelo osebnost, vendar lahko velikokrat prav babice nadomestijo oziroma vsaj zapolnijo čustveno praznino otrok, ki jo od staršev zaradi hitrega tempa življenja otroci morda ne dobijo. Babice lahko mladi osebnosti dajo veliko lepega za pot skozi življenje. Drži, da v zahodnih civilizacijah babičin vpliv bolj in bolj izginja, oziroma se spreminja v nekaj novega. Še vedno pa babice predstavljajo povezavo med preteklostjo in prihodnostjo. Vnuki od njih prejmejo modrosti in izkušnje, one pa od vnukov radoživost in nove poglede na sedanji svet. Prebiranje literature o babicah ter analiziranje anket so pokazali, da so babice vnukova opora in zavetje ter osebe, na katere se lahko vnuk obrne, ko potrebuje pomoč. Njihova vloga se sprejema kot samoumevna ali pa je celo prezrta. Dejstvo je, da jo vnuki še potrebujejo in imajo z njo pozitiven odnos. Starši morajo biti le dovolj strpni in razumevajoči, da omogočijo čudovita srečanja vnukov z njihovimi babicami.

KEY WORD DOCUMENTATION

- ND Osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, šolsko leto 2019/2020
- CX child / family / grandparents / grandmother / mutual relationships
- AU GORŠEK, Tjaša / KORADEJ, Rebeka / ZAPUŠEK, Sara
- AA mag. VOH, Anka
- PP 3325 Šoštanj, SLO, Koroška cesta 7
- PB OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj
- PY 2020
- TI **THERE'S NO PLACE LIKE HOME... EXCEPT GRANDMA'S HOME!**
- DT RESEARCH WORK
- NO VII, 43 p., 18 tab., 21 graf., 2 ann., 10 ref.
- LA SL
- AL sl / en
- AB The purpose of our research paper was to introduce the role and importance of grandmothers in the life of primary school children (attending 5th to 8th grade). Family has got the most vital part in a child's development to adult. A family is a union of people taking care of children. It is necessary that a family conveys as much positive experience about people and life – a child is part of – as possible. Parents play the most crucial role in a young person's development into a mature adult, however, grandmothers are often the ones who fill a void created because of parents' absence (due to the fast tempo of modern life). It is a fact that the influence of grandmothers' presence in western civilisations has begun to fade or has taken up a different role. Nevertheless, grandmothers remain a link between one's past and future. They provide their grandchildren with wisdom and experience and gain youthful energy and a fresh perspective of today's world in return. Reading literature about grandmothers and analysing surveys shows that grandchildren tend to lean on their grandmothers for support and safety. However, grandmothers' role is often taken for granted or even neglected. It is a fact that grandchildren still need their grandmothers and have a positive relationship with them. It is the parents' job to be supportive and understanding and enable their children to spend precious time with their grandmothers.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
1.1	HIPOTEZE	2
2	PREGLED OBJAV	3
2.1	SLOVENSKI JEZIK IN BESEDA BABICA.....	3
2.1.1	SSKJ	4
2.2	DRUŽINA	5
2.2.1	Vrste družine.....	6
2.3	DRUŽINA, PRVA ŠOLA ZA ŽIVLJENJE	7
2.4	VLOGA BABICE	8
2.4.1	Ženska v vlogi babice	9
2.4.2	Babica v vlogi matere	11
3	METODOLOGIJA	12
3.1	POPULACIJSKI VZOREC	12
3.2	METODE IN INSTRUMENTI ZBIRANJA PODATKOV	12
3.3	STATISTIČNA OBDELAVA PODATKOV	12
3.4	POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV	12
4	REZULTATI IN RAZPRAVA	13
4.1	PREVERJANJE HIPOTEZ	34
5	ZAKLJUČEK	35
6	POVZETEK.....	36
7	SUMMARY.....	37
8	ZAHVALA.....	38
9	PRILOGE	39
9.1	PRILOGA A	39
9.2	PRILOGA B	41
10	VIRI IN LITERATURA.....	43

KAZALO TABEL

Tabela 1: Spol anketiranih.....	13
Tabela 2: Razred anketiranih.....	14
Tabela 3: Bivanje anketiranih.....	15
Tabela 4: Število živečih babic.....	16
Tabela 5: Starost babic	17
Tabela 6: Zaposlitvena struktura babic.....	18
Tabela 7: Bivanje babic z anketiranimi	20
Tabela 8: Videvanje z babico	21
Tabela 9: Skupno praznovanje rojstnega dne.....	22
Tabela 10: Pomoč pri šolskih opravilih.....	23
Tabela 11: Babica nagrajuje z denarjem.....	24
Tabela 12: Babica nakupuje za vnuke	25
Tabela 13: Babico moti moda mladih.....	26
Tabela 14: Babica pozna sodobno tehnologijo.....	27
Tabela 15: Babica vzpodbuja h gospodinjskim opravilom	28
Tabela 16: Babica si vzame čas za vnuke.....	30
Tabela 17: Preživljanje počitnic z babico.....	31
Tabela 18: Razumevanje z babico	32

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Spol anketiranih	13
Graf 2: Razred anketiranih	14
Graf 3: Bivanje anketiranih	15
Graf 4: Število živečih babic	16
Graf 5: Starostna struktura babic	17
Graf 6: Zaposlitvena struktura babic	18
Graf 7: Prosti čas babic.....	19
Graf 8: Bivanje babic z anketiranimi.....	20

Graf 9: Videvanje z babico	21
Graf 10: Skupno praznovanje tvojega rojstnega dne z babico	22
Graf 11: Pomoč babice pri šolskih opravilih	23
Graf 12: Babica nagrajuje z denarjem	24
Graf 13: Babica nakupuje za vnuke.....	25
Graf 14: Babico moti moda mladih	26
Graf 15: Babica pozna sodobno tehnologijo	27
Graf 16: Babica vzpodbuja h gospodinjskim opravilom.....	28
Graf 17: Babica me je naučila	29
Graf 18: Babica si vzame čas za vnuke	30
Graf 19: Preživljanje počitnic z babico	31
Graf 20: Razumevanje z babico	32
Graf 21: Ob besedi babica pomislim na	33

1 UVOD

Ljudje smo socialna bitja in nihče ne more živeti sam. Družina je središče človeškega življenja. Za otroka je prostor zavarovanosti, zaščite pred zunanjim svetom. Tu doživi prve medčloveške stike, uči se jemanja in dajanja, kaj pomeni ljubiti in biti ljubljen. Osebe in stvari so mu znane, kot mu ne bodo nikjer drugje v življenju. Res je, da igrajo starši najpomembnejšo vlogo pri odraščanju mladega človeka, pa vendar se nam zdi, da se pogosto pozablja ne nekoga, ki lahko igra prav tako pomembno vlogo pri odraščanju otroka. Skoraj že od začetka rojstva otroka so pri večini prisotni tudi stari starši – predvsem babice. Stari starši veliko pomagajo pri vzgoji otrok, saj so s tem že izkušeni in lahko delijo nasvete z novopečenimi starši – ali pa tudi kasneje otroci potrebujejo stare starše, saj bo njihovo življenje bogatejše in zabavnejše.

Družbeni odnosi do družine in v njej sami pa so se močno spremenili. Skupaj z njimi pa tudi vloga in status babice v družini. Pred nekaj generacijami so bila splošna pričakovanja o babicah povsem jasna. Babice so bile stare. Včasih so imele trajno skodrane lase in temna oblačila. Babica je bila pristojna za peko dobrot, za tolažilne besede in pripovedovanje pravljic. Takšne babice obstajajo še danes, vendar pa vsaka babica ne more ali pa ne želi ustrezati opisani podobi. Npr. danes marsikatera babica rola ali smuča skupaj s svojimi vnuki.

V naši raziskovalni nalogi smo hotele izvedeti, kakšen odnos imajo osnovnošolci s svojimi babicami. Poskušale smo ugotoviti, kako in v kakšni meri babice dejansko sodelujejo pri vzgoji in odraščanju osnovnošolskih otrok. Da bi svoja teoretična spoznanja s tega področja lahko potrdile oziroma poglobile, ugotovile še kaj novega, smo anketirale 142 učencev OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj.

1.1 HIPOTEZE

Za potrditev naših teoretičnih spoznanj smo si postavile hipoteze, s katerimi:

H1: domnevamo, da je večina babic anketiranih osnovnošolcev starih od 50 do 60 let.

H2: predvidevamo, da je večina babic še zaposlenih.

H3: menimo, da babice anketiranih učencev nagradijo svoje vnuke z denarjem za lepo oceno v šoli.

H4: predpostavljamo, da anketirani učenci med poletnimi počitnicami preživijo vsaj nekaj dni pri svojih babicah.

H5: predvidevamo, da se anketirani učenci zelo dobro razumejo s svojo babico.

2 PREGLED OBJAV

2.1 SLOVENSKI JEZIK IN BESEDA BABICA

Slovenija je majhna in raznolika dežela: v njej se na majhnem prostoru meša toliko različnih pokrajinskih tipov, da se popotnikovemu očesu zdi, da jih vidi šele, če prepotuje vso Evropo. Tako se lahko v dobrih treh urah preselimo iz alpskega v primorski svet, iz panonske nižine v dinarski svet, ki je četrti tip slovenske pokrajine. Prav ta geografska razgibanost je pomembno vplivala na jezikovno raznolikost.

Slovenski jezik je od slovanskih jezikov narečno najbolj razčlenjen. Po opisu in klasifikaciji Frana Ramovša v knjigi *Dialekti* ima več kot štirideset narečij in izrazitejših govorov, razdeljenih na sedem narečnih skupin, od katerih ima vsaka več narečij ali vsaj govorov. Za vsako skupino narečij je značilen podoben slušni vtis, čeprav se sicer med seboj pogosto zelo ločijo. Te skupine so: koroška, primorska, rovtarska, gorenjska, dolnjska z belokranjskimi narečji, štajerska in panonska (Ramovš, 1935).

Stalni pospeševalec narečne členitve je sosedstvo slovenskega jezika z neslovanskimi jeziki oz. narečji: nemškim, furlanskim, italijanskim in madžarskim. Primer: vpliv italijanskega jezika na Primorskem pri besedi *babica*; *nona*, enako je na koroškem vpliv nemškega jezika; *bica*.

Najpomembnejši pospeševalec narečne členitve pa so bila gorovja, hribovja in obsežni gozdovi ter trajnejše politične, fevdalne, samostanske in cerkvenoupravne meje, ki so stoletja usmerjale medsebojne komunikacije in gibanje prebivalstva.

Naša raziskovalna naloga govori o babici, njeni vlogi in pomenu pri osnovnošolskem otroku. Slovenski prostor je jezikovno razdrobljen, to pomeni, da ima tudi beseda *babica* več sopomenk, in sicer štiri: stara mama, ki prevladuje v osrednjem govornem prostoru, tudi *oma*, na koroškem se uporablja predvsem beseda *bica*, ter na Primorskem *nona*. Pogosto se uporabljajo namesto besede *babica* tudi druge besede, npr. *ljubkovalno* kot so *babi* in *pa mamca*. Marsikateri otrok pa v današnjem svetu kliče svojo *babico* kar po njenem imenu.

2.1.1 SSKJ

bábica bábice samostalnik ženskega spola [bábica]

1. mati očeta ali matere v razmerju do njunih otrok; SINONIMI: ljubkovalno babi, narečno koroško bica, narečno primorsko nona, narečno štajersko oma

1.1. ekspresivno starejša ženska

1.2. ekspresivno skrbna, sočutna ženska

1.3. ekspresivno ženska, ki na nekem področju deluje dlje od drugih ali je od njih starejša

1.4. navadno v množini, ekspresivno izkušena, modra ženska, ki na določenem področju, zlasti v kulinariki, gospodinjstvu, soustvarja, sooblikuje tradicijo

SINONIMI:

stara mama, stara mati, ljubk. babi, ljubk. babička, ljubk. babuška, nar. bica, nar. nona, nar. nonica, star. oma, star. omica (eSSKJ, 2016–2017).

V nadaljevanju bomo v besedilu uporabljale samo besedi babica in stara mama, saj sta našemu besednemu okolju najbližji.

2.2 DRUŽINA

Ko se sprašujemo, kaj je družina, bi lahko prav vsak človek sestavil svojo definicijo družine glede na svoje izkušnje, doživetja in pričakovanja.

V današnjem času družina vedno bolj pridobiva na veljavi. Kljub vsem poskusom, da bi jo razvrednotili ali poiskali njene nadomestke, se vse bolj kažejo njene antropološke značilnosti in vrednote, ki jih posameznik lahko uresničuje le znotraj družine. Medsebojni odnosi, ki vključujejo ljubezen, pripadnost, varnost, zaupanje, se lahko oblikujejo le z našim osebnim prizadevanjem, zato smo za njihovo dobro v največji meri odgovorni sami. Katere so torej osnovne značilnosti, ki delajo družino nezamenljivo in vedno bolj pomembno? Prva je gotovo varnost. V družini imamo mesto, ki vedno čaka na nas v veselju, žalosti, vse do smrti.

Naslednja značilnost družine je pripadnost. Človek je socialno bitje, zato mora čutiti, da nekomu pripada, da je nekdo pripravljen zanj skrbeti, ga varovati, tolažiti, spodbujati. Vse to se dogaja v družini. Z medsebojnim dopolnjevanjem postajamo vedno bližji drug drugemu, zato se tudi počutimo varne in zaupljive. V družini ima vsak član svojo smiselno vlogo, ki jo mora uskladiti z ostalimi, če hoče, da bo družina trdna in zdrava. V družini mora vsak ravnati po njenih interesih in ne zgolj po lastnih vzgibih. Zato se morajo člani družine nenehno učiti medsebojnega sobivanja in komuniciranja.

Družina je osnovna skupnost ljudi, ki so med seboj tesneje povezani. Včasih se je v zvezi z družino nujno govorilo o možu in ženi, danes pa poroka, prisotnost obeh staršev, celo krvna zveza ni več pogoj za družino.

Družina je zelo pomembna za razvoj posameznika in od življenja otroka v družini je odvisno njegovo odraščanje in razvoj na različnih področjih delovanja.

V zadnjih desetletjih so se družine spremenile po obliki, strukturi in vlogah družinskih članov, vendar pa to ne pomeni, da je družina v krizi; pojavlja se le v novih oblikah (Švab, 2001).

Pred industrijsko revolucijo so bile običajne številčne družine, kjer je več generacij živelo pod eno streho. Značilne so bile trigeneracijske družine, tako so skupaj živeli stari starši, starši in otroci. Vzrok za obstoječe razširjeno družinsko gospodinjstvo je bil bolj gospodarska nuja kot

pa prednostna izbira družinskih članov. To jim je olajšalo delo na kmetiji ali pa stanovanjsko krizo.

Danes se zaradi vpliva družbe družine spreminjajo in postajajo raznovrstne. Spremembe družin po obliki se kažejo v pluralizaciji družinskih oblik in zmanjševanju števila družinskih članov. Zmanjšuje se število nuklearnih družin, narašča število reorganiziranih in enostarševskih družin, pojavljajo se tudi istospolne družine.

2.2.1 Vrste družine

Pregled literature nam prikaže veliko različnih opredelitev družine, ki si med seboj niso enotne in se ponekod celo izključujejo. Definicije se razlikujejo glede na čas in prostor, znotraj katerega se oblikujejo in tudi glede na različne stroke. Do različnih definicij prihaja tudi zaradi naraščanja alternativnih oblik družine.

Najmanjša družinska enota, ki je poznana in v razvitem svetu najbolj pogosta, je jedrna ali nuklearna družina. Je dvogeneracijska in jo sestavljajo starši in otroci. Nuklearno družino imenujemo tudi popolna družina. Temelji na tesnih vezeh med starši in otroki (Haralambos, 1999).

O razširjeni družini govorimo takrat, kadar vsaj tri generacije živijo skupaj (stari starši, starši, otroci). Značilnost razširjene družine je, da si družinski člani med seboj pomagajo, pričakujejo pomoč in emocionalno podporo. To je sicer značilnost vsake družine, ampak pri razširjeni družini so te funkcije še bolj v ospredju. Takšna družina je bolj stalna in stabilna, saj se neprestano obnavlja.

Poznamo horizontalno in vertikalno razširjene družine. V horizontalni sorodstveni liniji so še neporočeni strici, tete, bratranci ... V vertikalni sorodstveni liniji pa so poleg jedrne družine prisotni še stari starši (Rener idr., 2006).

Modificirane razširjene družine so družine, ki so geografsko ločene, vendar vzdržujejo redne sorodniške stike in si nudijo vzajemno podporo. Sestavljajo jo sorodstvene povezave jedrne družine (Rener idr., 2006).

Enostarševske družine so lahko posledica smrti, odhoda enega od staršev ali razveza zakonske zveze. V preteklosti je bil glavni razlog za nastanke takšne družine smrt partnerja, danes pa prevladuje razveza zakonske zveze (Rener idr., 2006).

Reorganizirane družine so ponovno vzpostavljene družine, v katerih je vsaj eden od staršev socialni, ne pa tudi biološki starš. To pomeni, da ima vsaj eden od staršev otroka iz prejšnje zveze. Pod reorganizirane družine spadajo tudi reorganizirane družine istospolnih partnerjev (Rener idr., 2006).

2.3 DRUŽINA, PRVA ŠOLA ZA ŽIVLJENJE

V zgodovini človeštva je imela družina različno vlogo. Bila je različna po sestavi in pomenu, kar so določale temeljne življenjske razmere, socialni, politični, gospodarski in kulturni dejavniki.

Družina je stara kot človeški rod, nenehno se spreminja in oblikuje v skladu s pogoji življenja v določenem času in prostoru. Družina je osnova in okvir otrokovih izkušenj, rasti, zadovoljitev in razočaranj. Gre za potek primarne socializacije, ki pa ne poteka izključno v okviru družine, temveč posredno tudi pod vplivom širšega socialnega okolja, ki prihaja v družino preko njenih članov in se reflektira v njihovih medsebojnih odnosih in v družinski klimi. Družina je edinstvena skupina, ki je ni mogoče istovetiti z drugimi primarnimi skupnostmi.

Običajno je najmanjša od vseh človeških skupin. Otrok sprva ne zna živeti in delati v skupini. Kolikor mlajši je, toliko manj to zna. Otrok, če naj se kdaj nauči živeti in delati v večji skupini, mora začeti v zelo majhni skupini – v družini. Prvič bo v tej skupini prav gotovo tudi od vseh najtopleje sprejet. Drugič to je – vsaj nekaj časa – skupina, ki jo je otrok zaradi svoje nerazvitosti edino že zmožen dojemati. Družina je tudi najbolj enostavno delujoča skupina, saj gre v njej za odnos mož – žena in starši – otroci. Vse v njej poteka na naraven, preprost način, v takem ozračju, ki ga v javnih ustanovah ne more biti.

Obenem je to skupina, v kateri živi in dela otrok v olajševalnih okoliščinah. Zaradi izjemnih čustvenih vezi je otrok deležen varnosti in pomoči, brž ko mu je to potrebno. Prav ob tej stalni pomoči razvija in uri svoje zmogljivosti in se postopoma usposablja za samostojno življenje.

Družina otroku preprosto odpira možnosti, da si pridobi celosten vpogled v življenje. V družini se otrok na povsem naraven način sooči z rojstvom in smrtjo, ljubeznijo in jezo, z delom in počitkom, veseljem in žalostjo, z značilnostmi žensk in moških, z mladostjo in starostjo, s človeškimi naravnimi in družbenimi dolžnostmi (Puhar, 1985).

Zato moramo videti v družini prvo šolo za življenje in delo. V bistvu je družina za otroka svet v malem. V tem svetu v malem in v olajševalnih okoliščinah se vsak človek nauči najbolj temeljnih in najbolj nepozabnih stvari o življenju in odnosih med ljudmi (Puhar, 1985).

2.4 VLOGA BABICE

Stari starši so družinski člani, in sicer oče ali mati lastnega očeta ali matere dane osebe. Imenujemo jih tudi stari oče oziroma dedek in stara mama oziroma babica (<http://www.instantnrstenjaka.si/gerontologija/slovar/1327.html>).

Stari starši predstavljajo povezavo med preteklostjo in prihodnostjo. Stari starši so otrokovo veliko bogastvo. Otroka imajo brezpogojno radi, z njim pa lahko preživijo več časa kakor njihovi starši. So otrokova opora in zavetje, ga razvajajo, so pa tudi osebe, na katere se otrok lahko obrne, ko potrebuje pomoč.

Včasih se je o vlogi starih staršev oz. babic govorilo v primeru smrti ali odsotnosti otrokovega starša. V sodobnem času pa se vse več starih staršev vključuje v vzgojo in nego svojih vnukov kljub prisotnosti otrokovih staršev. V družini so ravno stari starši tisti, ki priskočijo na pomoč, ko je to potrebno, ne glede na to, ali gre za varstvo vnuka ali za denarno pomoč.

Občasno babice pogledajo skozi prste in sodelujejo pri kakšni neumnosti ter pristanejo na to, da zanje ne bodo povedale otrokovi mami. Vendar zaupljiv odnos do otrok in vnukov ne pade z neba. Treba ga je zgraditi. Babice so lahko tudi nerazumevajoče osebe, ki vse vedo bolje, ki jih je treba obiskovati, da niso užaljane, ki imajo malo razumevanja za živahne vnuke in imajo raje svoj red in mir (Gürtler, 2013).

Nobena živalska vrsta ne pozna dejavne vloge starih staršev. Pri nekaterih živalskih vrstah se vez med staršem in mladičem prekine takoj, ko se mladič osamosvoji, pri nekaterih se ta vez

nekoliko podaljša tudi v čas po osamosvojitvi. Vendar pa se pri nobeni vrsti vez ne podaljša do starih staršev. Zato je vloga starih staršev zgolj človeška.

Ko človek postane stari starš, se mu odpre novo poglavje v socialnih stikih. Odnos do vnuka je povsem drugačen kakor do lastnega otroka. Razlika je že v starosti, saj je starostna razlika med starim staršem in vnukom večja kakor med staršem in njegovim lastnim otrokom. Vloga starih staršev je bila od nekdaj pomembna, vendar je bila omejena le na potomstvo, ki je ostalo doma. Starši se niso kaj prida vmešavali v življenje otrok, ki so se odženili, zato je bila tudi vloga starih staršev v odnosu do vnukov komaj opazna.

Na vlogo starih staršev je vplivalo veliko dejavnikov. V mestih se je povečalo število delavnih mest, kar je povzročilo rod neodvisnih mladih ljudi. V mestih so se začela graditi majhna stanovanja, primerna le za majhne družine, to je starše in otroke. Podaljšala se je delovna doba, veliko starih staršev je bilo ob rojstvu vnukov še vedno zaposlenih. Vse bolj se je začel uveljavljati slog dvogeneracijske družine, ki jo sestavljajo le starši in otroci. Stari starši so se čedalje bolj umikali iz življenja in vzgoje otrok.

2.4.1 Ženska v vlogi babice

Če že ne moremo trditi, da je vsaka babica častivredna sama po sebi, moramo brez dvoma priznati, da je častivreden vsaj babiški stan. V resnici je babiški stan eden najstarejših stanov sploh, eden najbolj prvinskih človeških odnosov, ki le malo zaostaja za odnosom med materjo in otrokom (Holland, R. in Benary, M., 1973).

Lahko bi rekli, v začetku je bila babica. Spomnimo se na primitivna ljudstva, ki so bolj zapletena v korenine bivanja kakor mi. Še danes se prav kakor v pradavnih časih globoko zavedajo pomena stare ženske, družinske in rodovne matere, ki suvereno skrbi za usodo rodu. Na tej zgodnji civilizacijski stopnji, ki se je v drobcih ohranila na odmaknjenih koncih naše zemlje, je oče lovec, ribič, pomorščak in bojevnik, ki blodi iz kraja v kraj. Vrača se iz gozda, z morja, iz bitke. Tiste, ki ostanejo, ki so stanovitne, so matere. Rodovna mati je vedno tu. Njena so polja in plodovi na njih. V njeni moči je čar rodovitnosti. S svojim bogatim znanjem o šegah in navadah in rodovnem izročilu sleherni trenutek bedi nad tistim, kar je njeno. Pri njej iščejo

ljudje svet, tolažbo, pomoč in ozdravljenje. Zato jo je treba poslušati, to se razume samo po sebi. Moški se lahko ima za poglavarja, kolikor se hoče, beseda rodovne matere ima kljub temu več teže kakor njegova. Ona uravnava sedanost in gleda v prihodnost. Ona zglajuje prepire, zdravi bolezni.

Povsod po svetu, tudi v skupnostih, ki so medtem že zdavnaj postale izrazito patriarhalne, so se ohranili sledovi tega spoštovanja do babic.

Kaj se je pravzaprav zgodilo z babiškimi stanovi? Ali propada kakor toliko starih častivrednih ustanov in navad? Ali se spreminja v nekaj novega, kakor je vse že od nekdaj podvrženo spremembi?

Eno drži, če pogledamo okoli sebe, je stara mati le redko kdaj dobri hišni duh v družinah poročenih otrok. Govori se, da mladi in stari niso za skupaj. Mladi bi se menda počutili utesnjeni, ovirala naj bi jih tudi nenehna prisotnost stare matere. Marsikatera babica pa ima tudi sama komaj še možnost brezskrbno opazovati odraščanje svojih vnukov, saj je »mirna, brezskrbna starost« za večino postala samo lepa puhlica. Velikokrat se mora babica, posebno če je ostala sama, mučiti še s poklicem. Če drži, da je otroci ne potrebujejo več, potem drži tudi to, da bi prenekatera babica dobro premislila, preden bi se odpovedala svoji samostojnosti.

Sodobni stari starši niso več povsem in vedno na razpolago za varstvo svojih vnučkov. Vendar ni njihova vloga v družini nič manj pomembna. Še vedno pomenijo vnučkom varnost in nežno zavezništvo: z njimi se znajo igrati, jim svetovati in jih varovati. Dandanes postanejo starši stari starši, ko so stari okrog 50 let, torej v obdobju polnega poklicnega življenja. Zato se podoba starih staršev danes precej razlikuje od tiste izpred tridesetih let, ki ima pridih nostalgije. Bistvena je razlika med dedki in babicami iz prejšnjih časov, ostarelimi in v temnih oblačilih, in današnjimi starimi mamami in očeti, ki se v živobarvnih trenirka odpravljajo na jutranji tek (Reby, A., M., 1992).

Nemara je treba ohraniti nekaj, kar bi se v nenehnem toku življenja zgubilo, ko ne bi babica nad tistim varujoče držala svojih rok. Otroci in vnuki jo vendarle še potrebujejo, čeprav drugače kakor prej. Ona sama bo morala doumeti, da je njen položaj v družini postal drugačen, kakor je bil v minulih časih. S potrpežljivo vedrino bo preudarila, da današnji mladi starši, pa naj na staromodna življenjska in vzgojna načela gledajo še tako zviška, ne bi mogli postati tako imenitni in tako vrli ljudje, ko bi bila njihova vzgoja res tako napačna, kakor jim poskuša

dopovedati današnja moderna psihologija. Obstajajo pravila, ki veljajo danes prav tako, kakor so veljala včeraj in kakor bodo veljala pojutrišnjem; preprosta pravila, brez katerih ne moremo shajati, dokler živimo v človeški družbi.

2.4.2 Babica v vlogi matere

Babica je najpogostejša zamenjava za zaposleno mater. Pri zaposlenih materah se pogosto vzgojno delo mame in babice deli, v nekaterih primerih pa babica postane celo glavna vzgojiteljica. Večina staršev, če ima možnost, otroke raje prepusti babici kot pa otroškim ustanovam. Starši se sprašujejo, koliko lahko tuja oseba »posname« materinsko vedenje vse od izrazne pretanjenosti na obrazu, vse do skrivnostnih dotikov med materinim in otrokovim telesom, zato je babica za mnoge starše še najboljša zamenjava mame.

Prav je, da babica sodeluje pri vzgoji, ni pa dobro, da postane otrokova glavna vzgojiteljica. Otrok se mora čustveno najmočneje navezati na starše, saj ga bodo ti vzgajali najdlje. Poleg tega sta oče in mati najmočnejša objekta identifikacije.

Čim hitrejši je tempo življenja, tem večje so generacijske razlike, zato sta po miselnosti otroku veliko bližje oče in mati, kot dedek in babica. Mladi ljudje so tudi veliko bolj prilagodljivi kot starejši. Vzgojitelj mora biti prožen, prilagodljiv in gledati mora v prihodnost. Prav zaradi teh lastnosti vzgojitelj mlajši ali srednjih let lažje vzgaja kot starejši človek.

Babica pa lahko tudi otežuje otrokovo vzgojo, in sicer če dela in govori ravno nasprotno kot starši. Že v popolni družini se nazori staršev o vzgoji lahko razvijejo v prepir, kaj šele v razširjeni družini, kjer želijo vzgajati poleg staršev še stari starši, tete, strici ... Babica pozablja, da se z razmerami v družbi spreminja tudi vzgoja ter da je s starostjo bolj popustljiva, manj dosledna. Starši se z vzgojo svojih staršev največkrat ne strinjajo in njihove napake popravljajo za njihovimi hrbti. Otrok kaj kmalu spozna ta nesoglasja in jih začne izkoriščati. Zateče se k tistemu, ki največ obeta, tako postane lažniv, preračunljiv, včasih tudi zmeden.

3 METODOLOGIJA

3.1 POPULACIJSKI VZOREC

V raziskavi je zajet vzorec, ki ga sestavljajo peto- in osmošolci OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj. Vzorec zajema 71 petošolcev in 71 osmošolcev, skupaj 142 učencev.

3.2 METODE IN INSTRUMENTI ZBIRANJA PODATKOV

Uporabile smo deskriptivno in neeksperimentalno metodo empiričnega pedagoškega raziskovanja. Za zbiranje podatkov smo uporabile anketni vprašalnik, ki je vseboval 21 vprašanj. Anketiranje je bilo anonimno in izvedeno v mesecu decembru 2020 v OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj.

3.3 STATISTIČNA OBDELAVA PODATKOV

Statistično smo obdelale vsako vprašanje zase. Za vsako vprašanje posebej smo izračunale, koliko učencev je odgovorilo na vprašanja in kakšen odstotek predstavlja določen odgovor.

Statistična obdelava je zajela analiziranje in sintetizacijo ter prikaz v odstotnih vrednostih.

3.4 POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV

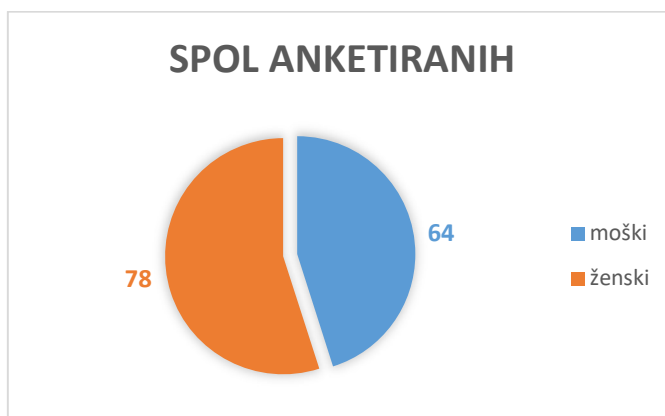
Z dovoljenjem ravnateljice in razredničark smo učence najprej prosile za sodelovanje, nato smo jim razdelile anketni vprašalnik, ki so ga pri uri oddelčne skupnosti nato izpolnili.

4 REZULTATI IN RAZPRAVA

1. Spol

Tabela 1: Spol anketiranih

Spol	Št. anketiranih	Odstotek
moški	64	45 %
ženski	78	55 %
Skupaj	142	100 %

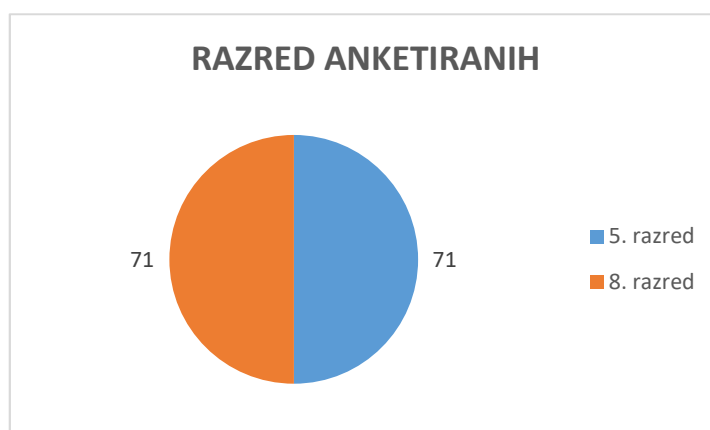
Graf 1: Spol anketiranih

Anketirale smo učence 5. razredov in 8. razredov OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj. Anketo je izpolnilo 142 (100 %) učencev. Od tega je bilo 64 (45 %) moških in 78 (55 %) žensk. V osmih razredih je bilo 33 (52 %) moških in 38 (48 %) žensk, v petih pa 31 (48 %) moških in 40 (52 %) žensk.

2. Razred anketiranih

Tabela 2: Razred anketiranih

<i>Razred</i>	<i>Št. anketiranih</i>	<i>Odstotek</i>
5. razred	71	50 %
8. razred	71	50 %
skupaj	142	100 %

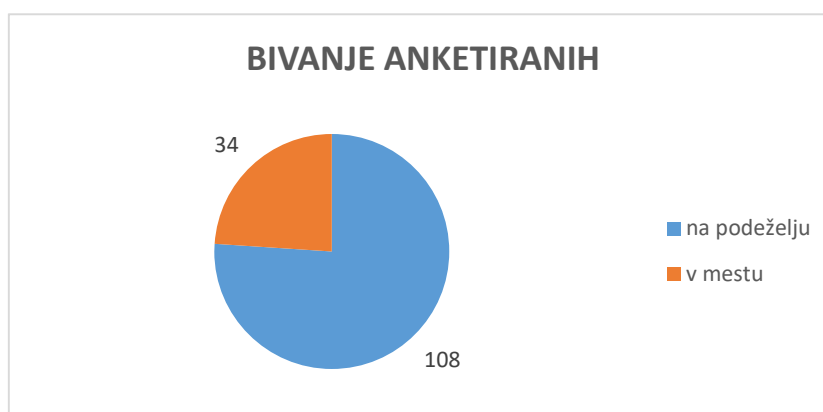
Graf 2: Razred anketiranih

V anketi je sodelovalo 71 (50 %) osmo- in 71 (50 %) petošolcev.

3. Kje živiš?

Tabela 3: Bivanje anketiranih

Bivanje anketiranih	Št. anketiranih	Odstotek
na podeželju	108	76 %
v mestu	34	24 %
Skupaj	142	100 %

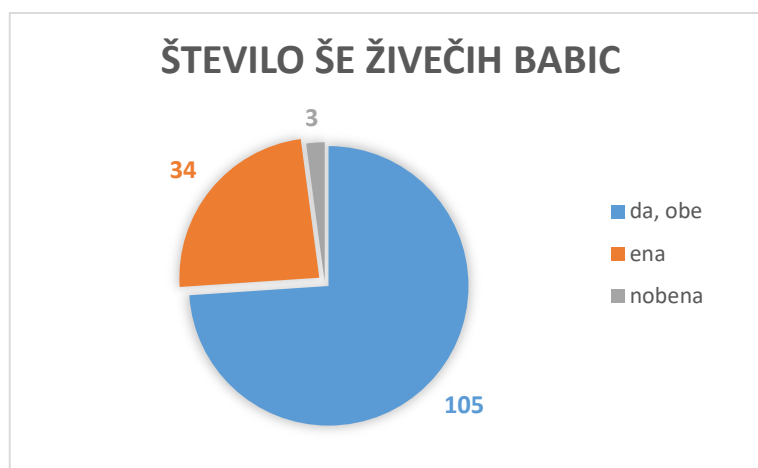
Graf 3: Bivanje anketiranih

Odgovori na vprašanje Kje anketiranci živijo so pokazali, da 108 (76 %) anketiranih učencev živi na podeželju, 34 (24 %) anketiranih pa jih živi v mestu.

4. Ali tvoji babici še živita?

Tabela 4: Število živečih babic

Število živečih babic	Št. anketiranih	Odstotek
da, obe	105	74 %
ena	34	24 %
nobena	3	2 %
Skupaj	142	100 %

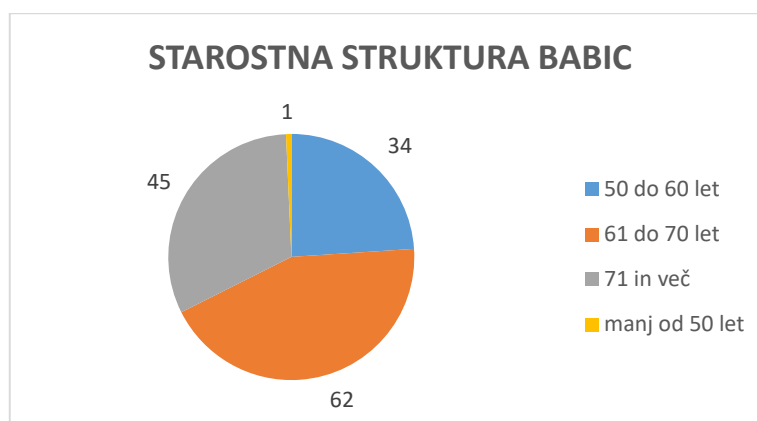
Graf 4: Število živečih babic

105 (74 %) anketirancev ima živi še obe babici, 34 (24 %) jih ima živo samo še eno babico, medtem ko samo 3 (2 %) anketiranci nimajo žive nobene babice. Iz rezultatov lahko razberemo, da imajo učenci 5-ih razredov več še živečih babic kot učenci 8-ih razredov. Tukaj se opazi starostna razlika med učencih 5. razredov in med učencih 8. razredov.

5. Koliko je stara ena od njiju (tista, s katero preživiš več časa)?

Tabela 5: Starost babic

Starost babic	Št. anketiranih	Odstotek
50 do 60 let	34	24 %
61 do 70 let	62	44 %
71 in več	45	32 %
manj od 50 let	1	1 %
Skupaj	142	100 %

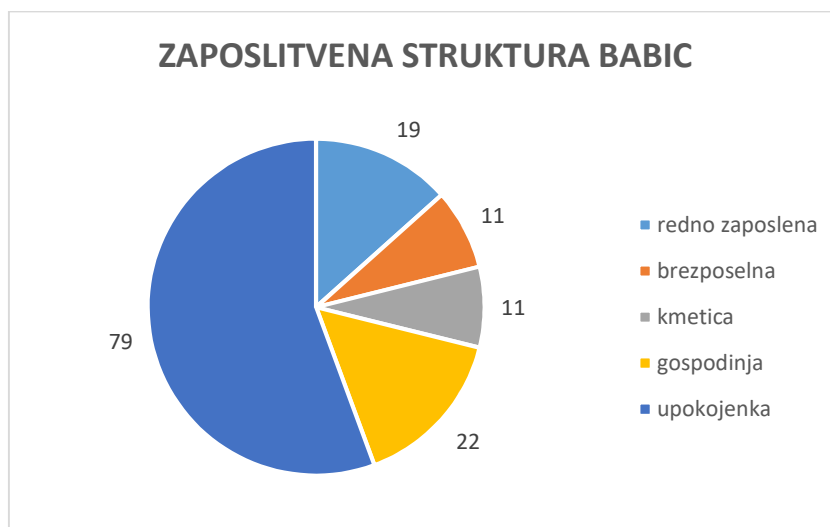
Graf 5: Starostna struktura babic

34 (24 %) anketirancev ima babice, ki so stare od 50 let do 60 let. 62 (44 %) anketirancev ima babice, ki so stare od 61 let do 70 let. 45 (32 %) anketirancev ima babice, ki so stare 71 let ali več, 1 (1 %) anketiranec pa ima babico, ki je stara manj kot 50 let.

6. Zaposlenost tvoje babice

Tabela 6: Zaposlitvena struktura babic

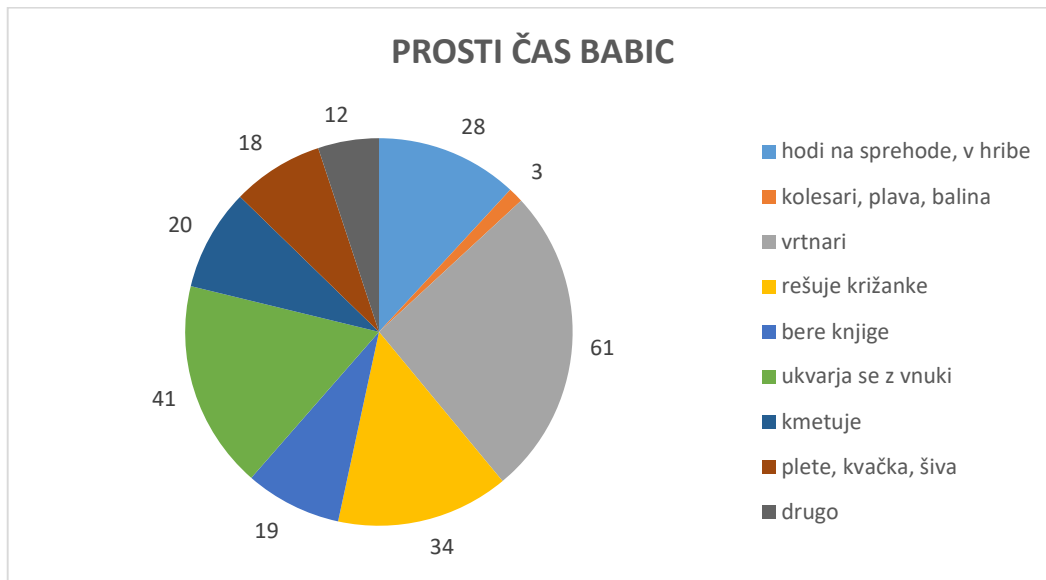
Zaposlitvena struktura babic	Št. anketiranih	Odstotek
redno zaposlena	19	13 %
brezposelna	11	8 %
kmetica	11	8 %
gospodinja	22	15 %
upokojenka	79	56 %
Skupaj	142	100 %

Graf 6: Zaposlitvena struktura babic

19 (13 %) babic je redno zaposlenih, 11 (8 %) jih je brezposelnih in kmetic, 22 (15 %) jih je gospodinj, 79 (56 %) pa je upokojenk.

7. Kaj najpogosteje počne tvoja babica v prostem času?

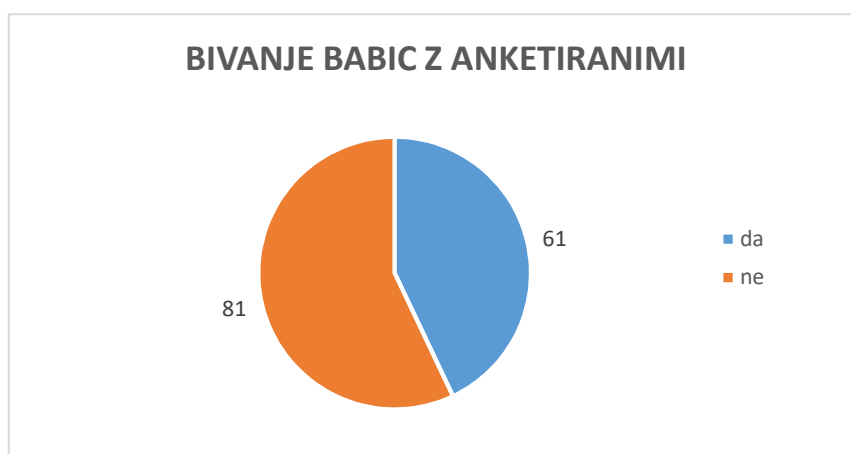
Graf 7: Prosti čas babic

61 babic svoj prosti čas najraje porabi za vrtnarjenje, 41 za ukvarjanje z vnuki, 34 za reševanje križank, 20 za kmetovanje, 28 jih hodi tudi v hribe ter na sprehode 12 babic pa se v svojem prostem času rado ukvarja še s čim drugim. 3 babice se v svojem prostem času rade ukvarjajo s športom, 19 z branjem knjig in 18 z ročnimi spretnosti.

8. Ali s tvojo družino živi tudi babica (ista hiša, mansarda)?

Tabela 7: Bivanje babic z anketiranimi

<i>Bivanje babic z anketiranimi</i>	<i>Št. anketiranih</i>	<i>Odstotek</i>
da	61	43 %
ne	81	57 %
Skupaj	142	100 %

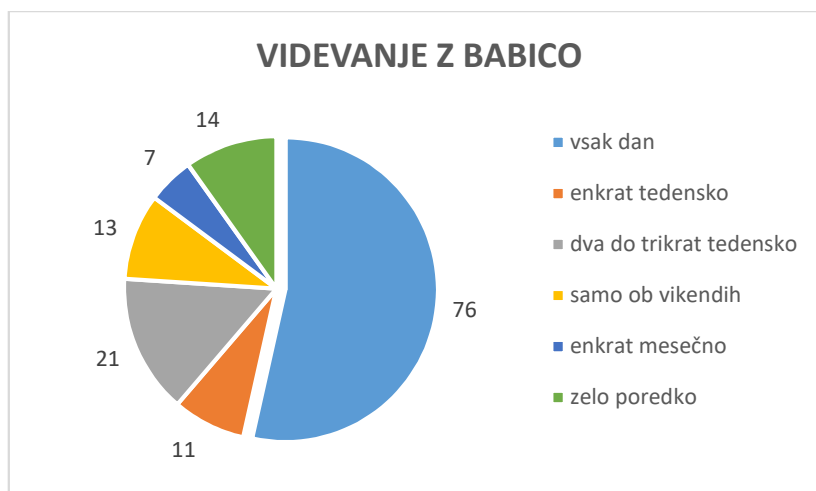
Graf 8: Bivanje babic z anketiranimi

61 (43 %) anketiranih učencev biva skupaj s svojo babico, 81 (57 %) učencev pa ne biva skupaj s svojo babico.

9. Kako pogosto se videvaš s svojo babico?

Tabela 8: Videvanje z babico

Videvanje z babico	Št. anketiranih	Odstotek
vsak dan	76	54 %
enkrat tedensko	11	8 %
dva- do trikrat tedensko	21	15 %
samo ob vikendih	13	9 %
enkrat mesečno	7	5 %
zelo poredko	14	10 %
Skupaj	142	100 %

Graf 9: Videvanje z babico

76 (54 %) učencev se s svojo babico videva vsak dan, 11 (8 %) učencev se s svojo babico videva enkrat tedensko, 21 (15 %) učencev se s svojo babico videva dva- do trikrat tedensko, 13 (9 %) učencev se s svojo babico videva samo ob vikendih, 7 (5 %) učencev se s svojo babico družijo enkrat mesečno, 14 (10 %) učencev pa svojo babico vidi zelo poredko.

10. Je tvoja babica vedno prisotna na praznovanju tvojega rojstnega dne?

Tabela 9: Skupno praznovanje rojstnega dne

Skupno praznovanje roj. dne	Št. anketiranih	Odstotek
da	124	87 %
ne	18	13 %
Skupaj	142	100 %

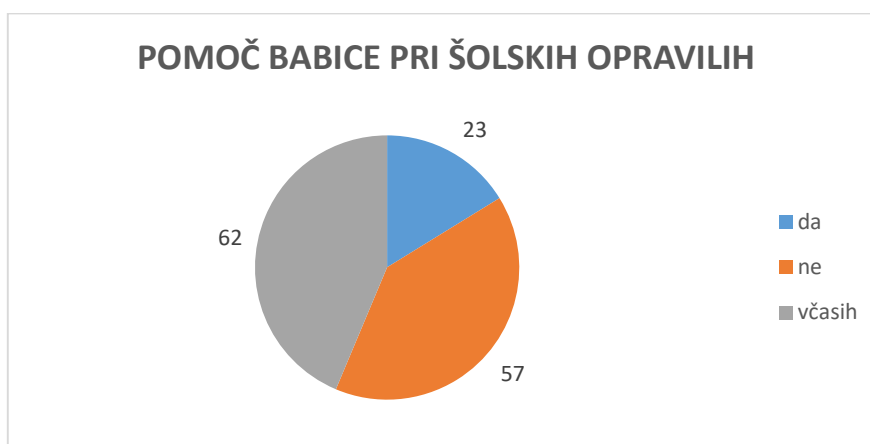
Graf 10: Skupno praznovanje tvojega rojstnega dne z babico

Ko anketirani učenci praznujejo rojstni dan, je pri 124 (87 %) učencih njihova babica vedno prisotna na praznovanjih. Pri 18 (13 %) učencih pa njihove babice ni na rojstnodnevnih praznovanjih.

11. Ali ti babica kdaj pomaga pri šolskih opravilih (npr. domača naloga, plakat, učenje ...)?

Tabela 10: Pomoč pri šolskih opravilih

Pomoč pri šolskih opravilih	Št. anketiranih	Odstotek
da	23	16 %
ne	57	40 %
včasih	62	44 %
Skupaj	142	100 %

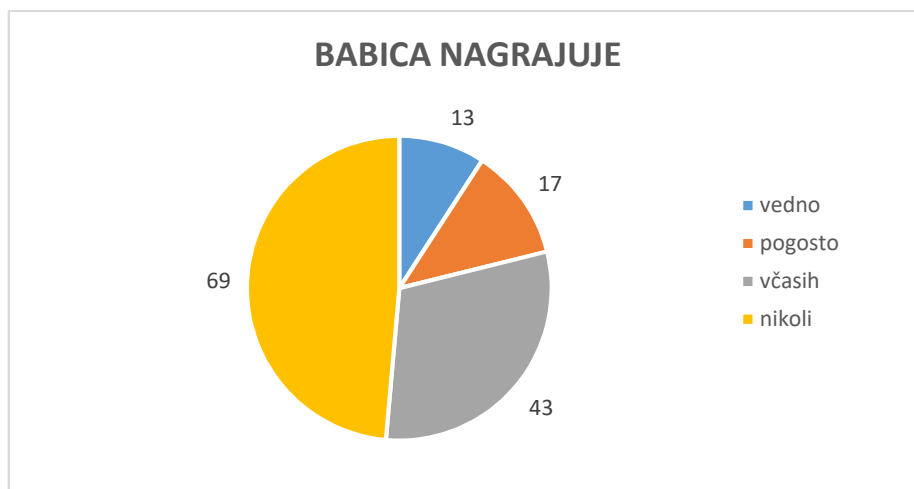
Graf 11: Pomoč babice pri šolskih opravilih

Pri šolskih opravilih 23 (16 %) učencem babice vedno pomagajo, 57 (40 %) babic nikoli ne pomaga učencem, 62 (44 %) babic pa učencem pomaga le včasih.

12. Ali te babica z denarjem nagradi za lepo oceno v šoli?

Tabela 11: Babica nagrajuje z denarjem

Babica nagrajuje z denarjem	Št. anketiranih	Odstotek
vedno	13	9 %
pogosto	17	12 %
včasih	43	30 %
nikoli	69	49 %
Skupaj	142	100 %

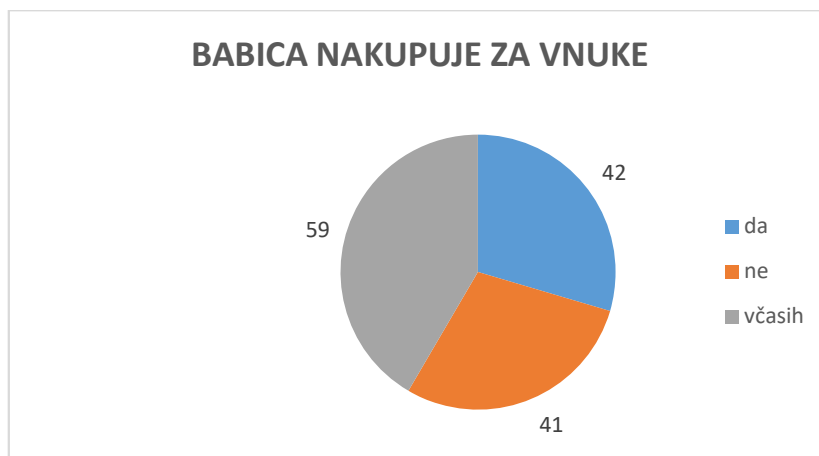
Graf 12: Babica nagrajuje z denarjem

13 (9 %) babic anketiranih učencev vedno nagradi z denarjem za lepo oceno, 17 (12 %) babic učence pogosto nagradi, 43 (30 %) babic učence le včasih nagradi vnuke, 69 (49 %) babic pa učence nikoli ne nagradi z denarjem za lepo oceno.

13. Ali ti babica kdaj kupi, česar ti starši nočejo ali ne zmorejo?

Tabela 12: Babica nakupuje za vnuke

<i>Babica nakupuje za vnuke</i>	<i>Št. anketiranih</i>	<i>Odstotek</i>
da	42	30 %
ne	41	28 %
včasih	59	42 %
Skupaj	142	100 %

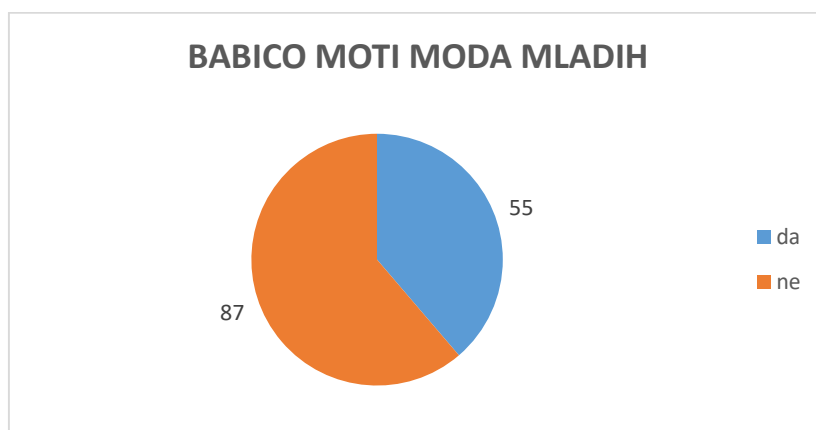
Graf 13: Babica nakupuje za vnuke

42 (30 %) babic vedno kupi učencem, česar jim starši nočejo oziroma ne zmorejo, 41 (28 %) babic učencem nikoli ne kupi, česar jim starši nočejo oziroma ne zmorejo, 59 (42 %) babic pa le včasih učencem kupi, česar jim starši nočejo oziroma ne želijo.

14. Ali tvojo babico moti moda mladih (npr. raztrgane hlače)?

Tabela 13: Babico moti moda mladih

<i>Babico moti moda mladih</i>	<i>Št. anketiranih</i>	<i>Odstotek</i>
da	55	39 %
ne	87	61 %
Skupaj	142	100 %

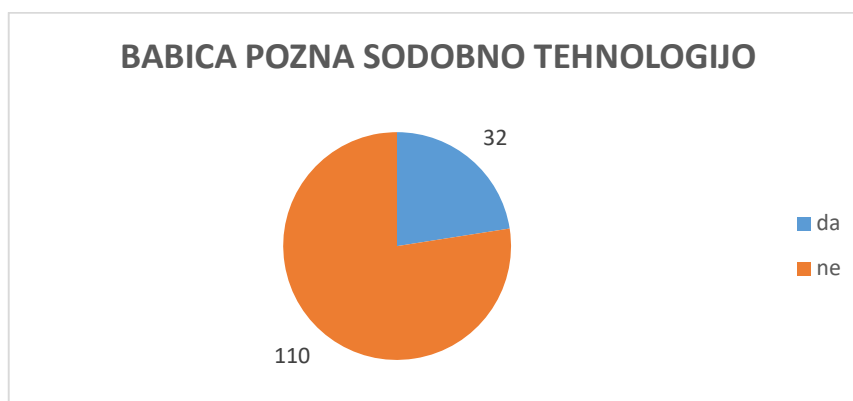
Graf 14: Babico moti moda mladih

55 (39 %) babic moda mladih moti, 87 (61 %) babic pa moda mladih ne moti.

15. Ali se tvoja babica spozna na sodobno tehnologijo (tablice, igrice ...)?

Tabela 14: Babica pozna sodobno tehnologijo

<i>Babica pozna sodobno tehnologijo</i>	<i>Št. anketiranih</i>	<i>Odstotek</i>
da	32	23 %
ne	110	77 %
Skupaj	142	100 %

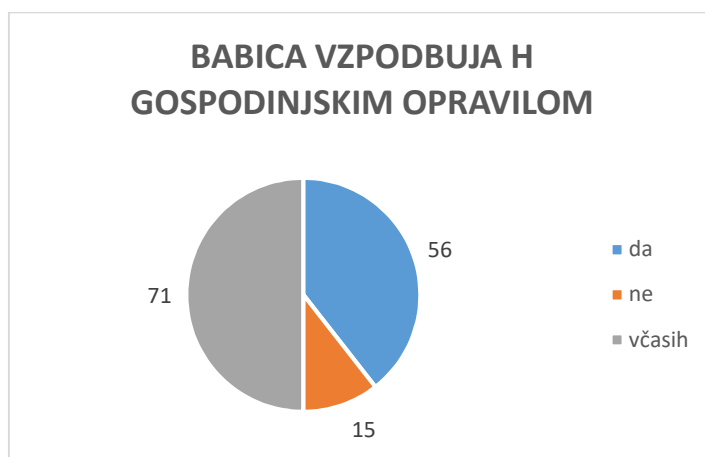
Graf 15: Babica pozna sodobno tehnologijo

32 (23 %) babic se spozna na sodobno tehnologijo, 110 (77 %) babic pa se ne spozna na sodobno tehnologijo.

16. Ali te babica spodbuja pri gospodinjskih opravilih?

Tabela 15: Babica vzpodbuja h gospodinjskim opravilom

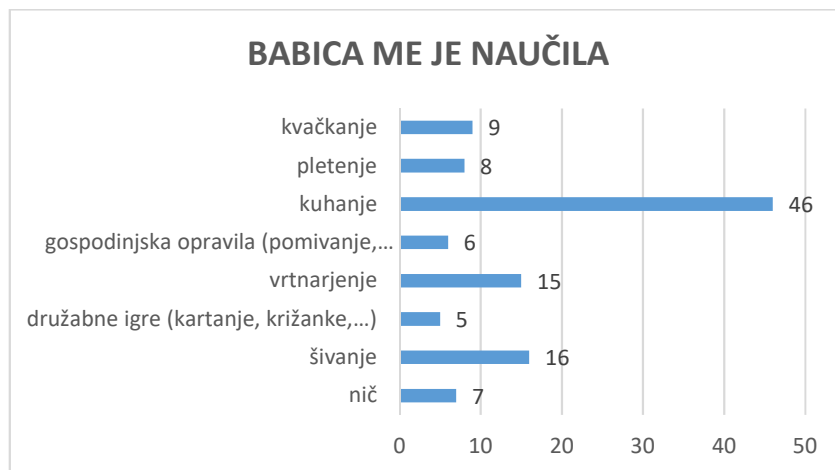
Babica vzpodbuja h gospod. opravilom	Št. anketiranih	Odstotek
da	56	39 %
ne	15	11 %
včasih	71	50 %
Skupaj	142	100 %

Graf 16: Babica vzpodbuja h gospodinjskim opravilom

56 (39 %) babic učence vedno spodbuja h gospodinjskim opravilom, 15 (11 %) babic učence nikoli ne spodbuja h gospodinjskim opravilom, 71 (50 %) babic pa učence le včasih spodbuja h gospodinjskim opravilom.

17. Katero dejavnost te je naučila babica?

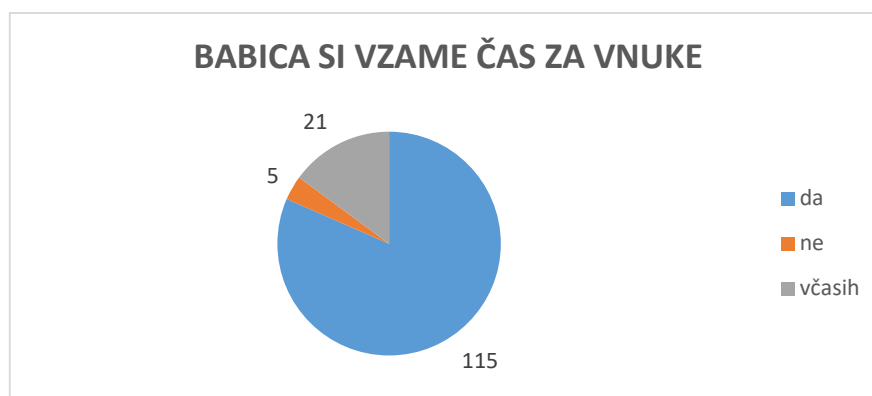
Graf 17: Babica me je naučila

46 anketirancev je napisalo, da jih je babica naučila kuhati, 16 anketirancev je babica naučila šivati, 15 anketirancev vrtnariti, 9 anketirancev kvačkati, 8 anketirancev plesti, 6 anketirancev je babica naučila opravljati gospodinjska opravila, 5 anketirancev je naučila pravila družabnih iger, 7 anketirancev pa njihova babica ni naučila ničesar.

18. Ali si babica vedno vzame čas zate, če jo potrebuješ?

Tabela 16: Babica si vzame čas za vnuke

<i>Babica si vzame čas za vnuke</i>	<i>Št. anketiranih</i>	<i>Odstotek</i>
da	115	82 %
ne	5	4 %
včasih	21	15 %
Skupaj	141	100 %

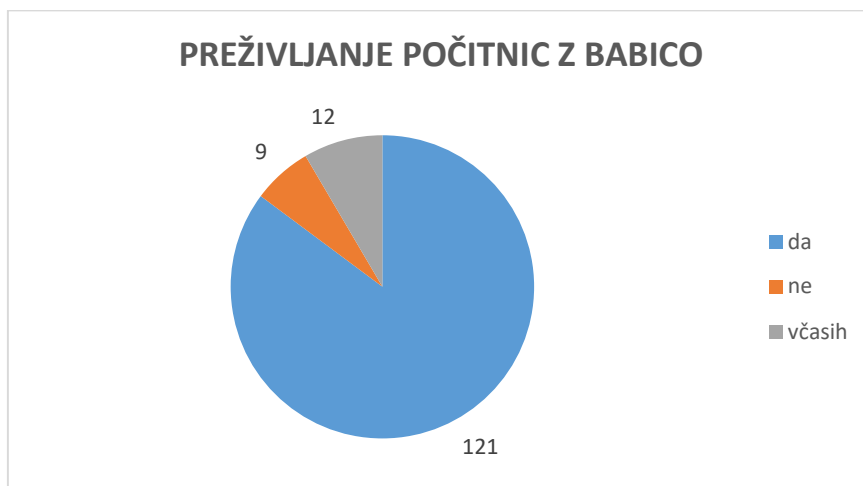
Graf 18: Babica si vzame čas za vnuke

115 (82 %) babic si za učence vedno vzame čas, 5 (4 %) babic si za učence nikoli ne vzame časa, 21 (15 %) babic pa si le včasih vzame čas za učence.

19. Ali med poletnimi počitnicami preživiš vsaj nekaj dni pri babici?

Tabela 17: Preživljanje počitnic z babico

Preživljanje počitnic z babico	Št. anketiranih	Odstotek
da	121	85 %
ne	9	6 %
včasih	12	8 %
Skupaj	142	100 %

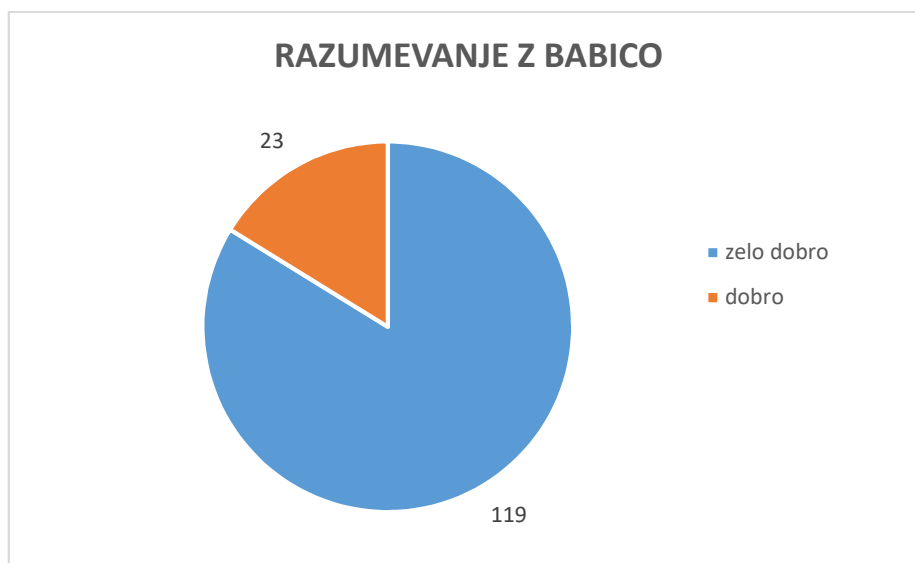
Graf 19: Preživljanje počitnic z babico

121 (85 %) učencev vedno preživi nekaj dni pri babici med poletnimi počitnicami, 9 (6 %) učencev nikoli ne preživi nekaj dni pri babici med počitnicami, 12 (8 %) učencev pa le včasih preživi nekaj dni pri babici med počitnicami.

20. Kako se razumeš s svojo babico?

Tabela 18: Razumevanje z babico

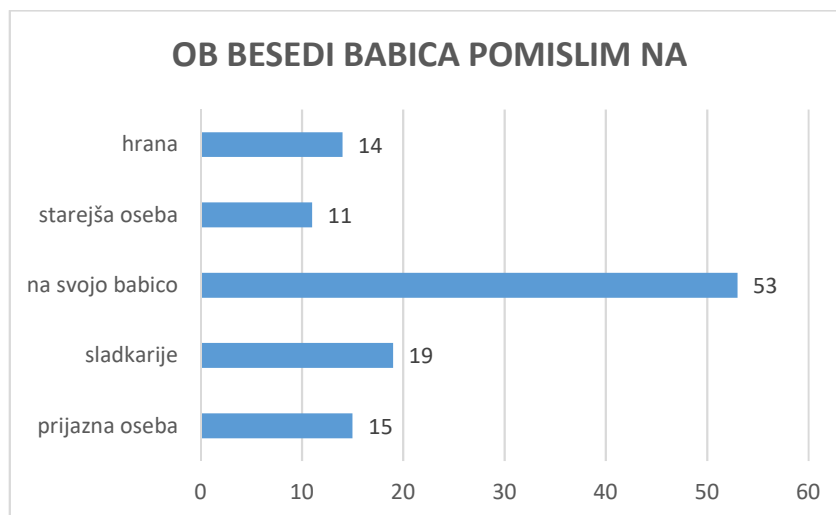
Razumevanje z babico	Št. anketiranih	Odstotek
zelo dobro	119	84 %
dobro	23	16 %
niti dobro	0	0 %
slabo	0	0 %
zelo slabo	0	0 %
Skupaj	142	100 %

Graf 20: Razumevanje z babico

Rezultati ankete so pokazali, da se 119 (84 %) učencev s svojo babico razume zelo dobro, 23 (16 %) učencev se jih razume dobro, noben anketiran učenec pa se s svojo babico ne razume slabo (niti dobro, slabo, zelo slabo).

21. Na kaj pomisliš, ko slišiš besedo babica (babi, stara mama, oma, nona, bica)? Napiši.

Graf 21: Ob besedi babica pomislim na

53 anketirancev pomisli ob besedi babica na svojo babico, 19 anketirancev pomisli na sladkarije, 15 anketirancev pomisli na prijazno osebo, 14 anketirancev na hrano in 11 anketirancev na starejšo osebo.

4.1 PREVERJANJE HIPOTEZ

H1: domnevamo, da je večina babic anketiranih učencev starih od 50 do 60 let.

Na osnovi dobljenih rezultatov ankete ugotavljamo, da je večina babic anketiranih učencev starih od 61 do 70 let (44 %), zato prvo hipotezo ovržemo.

H2: predvidevamo, da je večina babic še zaposlenih.

Rezultati ankete so nam pokazali, da je 13 % babic še redno zaposlenih, 8 % jih je brezposelnih in kmetic, 15 % se jih je opredelilo kot gospodinje, kar 56 % anketiranih babic pa je upokojenk, zato drugo hipotezo ovržemo.

H3: menimo, da babice anketiranih učencev nagradijo svoje vnuke z denarjem za lepo oceno v šoli.

Hipotezo ovržemo na podlagi rezultatov, in sicer le 9 % babic vnuke vedno nagradi z denarjem za lepo oceno, 12 % babic jih pogosto denarno nagradi, 30 % babic učence le včasih nagradi, največ, to je 49 %, pa babice anketirane učence nikoli ne nagradijo z denarjem za lepo oceno.

H4: predpostavljamo, da anketirani učenci med poletnimi počitnicami preživijo vsaj nekaj dni pri svojih babicah.

Hipotezo na osnovi dobljenih rezultatov potrjujemo, saj kar 85 % anketiranih učencev vedno preživi nekaj dni pri babici med poletnimi počitnicami, 6 % učencev nikoli ne preživi nekaj dni pri babici med poletnimi počitnicami, 8 % pa le včasih.

H5: predvidevamo, da se anketirani učenci zelo dobro razumejo s svojo babico.

Rezultati so nam pokazali, da se 84 % anketiranih učencev s svojo babico razume zelo dobro, 16 % učencev se s svojo babico razume dobro. Nihče od učencev, ki so izpolnjevali anketo, pa se ni opredelil, da se z babico razume slabo. Ker se velika večina s svojo babico razume zelo dobro, peto hipotezo potrdimo.

5 ZAKLJUČEK

Med pisanjem raziskovalne naloge smo prišle do zaključka, da so babice resnično nekaj posebnega v življenju vnukov, da njihove vloge ne smemo prezreti ali jo imeti za samoumevno. Rezultati so pokazali, da otroci potrebujejo svoje babice, saj si želijo stikov z njimi in imajo na splošno pozitiven odnos do njih. Babice so pomemben vir socialne podpore v družini, kar se zaveda večina anketirancev in je hvaležna za njihovo pomoč. Prav pa bi bilo, da bi babice dobile večkrat toplo besedo zahvale, objem, pohvalo, da lepo sodelujejo pri vzgoji svojih vnukov ter da je tudi to ena od poti do dobrih odnosov v družini in do sožitja med generacijami.

Preko vnukov babice spoznavajo novosti, ki jih prinaša čas in ostajajo vključene v širši tok življenja, ostajajo v stiku s časom ter miselno in čustveno sveže. Otroci in najstniki, ki se družijo z babicami, nimajo toliko težav s komunikacijo z drugimi, nimajo težav z obnašanjem in imajo manj konfliktnih odnosov. Na babico se lahko obrnemo, če potrebujemo nasvet, saj je že veliko dlje na svetu kot mi in mogoče je ona doživljala podobne težave. Lahko jo tudi vprašamo za kakšen recept, če ga potrebujemo, saj vsi vemo, da babice slovijo po svoji kuhi. Pogovor z njimi nam lahko včasih odpre tudi nov pogled na svet, če ne drugega pa vsaj izvemo kakšno anekdoto iz mladosti. Naše babice so doživele že marsikaj, nekatere so preživele vojno, utrpele lakoto, izgubo bližnjih. Njihove zgodbe nas lahko navdihnejo za spremembe, ki jih želimo uvesti v svoje življenje, nam vlijejo več upanja in moči za soočanje s težavami. Ko se z njimi dobro spoznamo, lažje razumemo njihove muhe in navade. Ob njih lahko uvidimo, kako izgleda življenje na stara leta, morda lahko sami naredimo kaj drugače, se učimo potrpljenja, sočutja in tudi tega, kako priskočiti na pomoč pri raznih opravilih okrog hiše. Ob druženju z njimi treniramo svoj občutek za sočutje in spoznavamo zelo različne osebnosti, spoznavamo družinske tradicije in običaje, ki jih lahko potem kasneje s ponosom prenesemo naprej.

6 POVZETEK

Raziskovalna naloga je nastala z namenom predstaviti vlogo in pomen babice v življenju osnovnošolskega otroka, ki obiskuje 5. in 8. razred. Družina ima največjo vlogo pri oblikovanju otroka v odraslega človeka. Je skupnost oseb, ki skrbi za otroke. Družina mora otrokom posredovati čim več pozitivnih izkušenj o ljudeh in življenju, ki ga obdaja. Res je, da igrajo starši najpomembnejšo vlogo pri odraščanju mladega človeka v zrelo osebnost, vendar lahko velikokrat prav babice nadomestijo oziroma vsaj zapolnijo čustveno praznino otrok, ki jo od staršev zaradi hitrega tempa življenja otroci morda ne dobijo. Babice lahko mladi osebnosti dajo veliko lepega za pot skozi življenje. Drži, da v zahodnih civilizacijah babičin vpliv bolj in bolj izginja, oziroma se spreminja v nekaj novega. Še vedno pa babice predstavljajo povezavo med preteklostjo in prihodnostjo. Vnuki od njih prejmejo modrosti in izkušnje, one pa od vnukov radoživost in nove poglede na sedanji svet. Prebiranje literature o babicah ter analiziranje anket so pokazali, da so babice vnukova opora in zavetje ter osebe, na katere se lahko vnuk obrne, ko potrebuje pomoč. Njihova vloga se sprejema kot samoumevna ali pa je celo prezrta. Dejstvo je, da jo vnuki še potrebujejo in imajo z njo pozitiven odnos. Starši morajo biti le dovolj strpni in razumevajoči, da omogočijo čudovita srečanja vnukov z njihovimi babicami.

7 SUMMARY

The purpose of our research paper was to introduce the role and importance of grandmothers in the life of primary school children (attending 5th to 8th grade). Family has got the most vital part in a child's development to adult. A family is a union of people taking care of children. It is necessary that a family conveys as much positive experience about people and life – a child is part of – as possible. Parents play the most crucial role in a young person's development into a mature adult, however, grandmothers are often the ones who fill a void created because of parents' absence (due to the fast tempo of modern life). It is a fact that the influence of grandmothers' presence in western civilisations has begun to fade or has taken up a different role. Nevertheless, grandmothers remain a link between one's past and future. They provide their grandchildren with wisdom and experience and gain youthful energy and a fresh perspective of today's world in return. Reading literature about grandmothers and analysing surveys shows that grandchildren tend to lean on their grandmothers for support and safety. However, grandmothers' role is often taken for granted or even neglected. It is a fact that grandchildren still need their grandmothers and have a positive relationship with them. It is the parents' job to be supportive and understanding and enable their children to spend precious time with their grandmothers.

8 ZAHVALA

Najprej se zahvaljujemo naši mentorici mag. Anki Voh, da nas je sprejela pod svoje vodstvo in nas usmerjala skozi celotno raziskovalno nalogo. Spodbujala nas je, da smo vztrajale, med samim raziskovanjem pa nam bila vir neprecenljivih podatkov, ki smo jih uporabile v nalogi. Zahvaljujemo se ji tudi za lektoriranje naloge. Hvala vsem sošolcem, ki so sodelovali pri izpolnjevanju ankete. Hvala tudi Vesni Ernecl, prof., za prevod povzetka v angleški jezik. Ves čas pisanja naloge pa so nam stali ob strani starši, ki so nas spodbujali, še posebej Sarina mama, Melita Acman, ki nam je računalniško oblikovala nalogo. Predvsem pa hvala našim babicam, saj so bile prav one navdih za nalogo, ki je pred vami.

7. Kaj najpogosteje počne tvoja babica v prostem času?

a) hodi na sprehode, v hribe	d) bere knjige
b) kolesari, plava, balina (se ukvarja s športom)	e) ukvarja se z vnuki
c) vrtnari	f) kmetuje
č) rešuje križanke	g) plete, kvačka, šiva (ročna dela)
	h) drugo

8. Ali s tvojo družino živi tudi babica (ista hiša, mansarda)? DA NE

9. Kako pogosto se videvaš s svojo babico?

a) vsak dan	č) samo ob vikendih
b) enkrat tedensko	d) enkrat mesečno
c) dva do trikrat tedensko	e) zelo poredko

10. Je tvoja babica vedno prisotna na praznovanju tvojega rojstnega dne? DA NE

11. Ali ti babica kdaj pomaga pri šolskih opravilih (npr. domača naloga, plakat, učenje ...)?

DA NE VČASIH

12. Ali te babica z denarjem nagradi za lepo oceno v šoli?

VEDNO POGOSTO VČASIH NIKOLI

13. Ali ti babica kdaj kupi, česar ti starši nočejo ali ne zmorejo?

DA NE VČASIH

14. Ali tvojo babico moti moda mladih (npr. raztrgane hlače)? DA NE

15. Ali se tvoja babica spozna na sodobno tehnologijo (tablice, igrice ...)? DA NE

16. Ali te babica spodbuja pri gospodinjskih opravilih?

DA NE VČASIH

17. Katero dejavnost te je naučila babica? Napiši. _____

18. Ali si babica vedno vzame čas zate, če jo potrebuješ?

DA NE VČASIH

19. Ali med poletnimi počitnicami preživiš vsaj nekaj dni pri babici?

DA NE VČASIH

20. Kako se razumeš s svojo babico?

a) zelo dobro b) dobro c) niti dobro č) slabo d) zelo slabo

21. Na kaj pomisliš, ko slišiš besedo babica (babi, stara mama, oma, nona, bica)? Napiši.

9.2 PRILOGA B

RAZMIŠLJANJE AVTORIC O NJIHOVIH BABICAH

TJAŠINA BABICA

Meni moja babica pomeni vse, saj ne vem, kaj bi naredila, če je ne bi imela. Ko sem bolna, skrbi zame in me odpelje k zdravniku, če je potrebno, ko sem lačna, mi pripravi kaj za pod zob. Kadar me starša ne zmoreta peljati na treninge ali v glasbeno šolo, me ona zapelje, kadar me kaj teži, se obrnem na njo, saj vem, da ima zame še polno nasvetov na zalogi. Spodbuja me tudi k branju različnih knjig, najbolj pa mi je pri njej všeč, da me spodbuja pri uresničevanju mojih ciljev v življenju, ker vem, da ne bo nikoli obupala nad mano, tudi če mi bo kdaj spodletelo. Moja babica je zelo modra. Verjamem, da so tudi druge babice podobne moji, zato se mi zdi zelo pomembno druženje z njimi, tudi če so včasih malo stroge.

Tjaša Goršek

REBEKINA BABICA

Jaz imam samo eno babico, po atijevi strani, zato jo še bolj cenim in spoštujem. Moja babi je oseba, ki ji lahko zaupam vse, ki me razume, spodbuja in je zmeraj tukaj zame, ko jo najbolj potrebujem. Ko sva skupaj sami, si veliko zaupava, saj mi tudi ona še kaj pove iz svojega otroštva in se skupaj smejiva na njen račun. Naučila me je veliko dejavnosti kot na primer: kuhati, peči, kvačkati ... Babico najbolj občudujem, ko poskrbi zame, ko sem bolna. Ko sem bila še majhna deklica, se spomnim, kako je babi skrbela zame, ko sta starša bila v službi in sva skupaj hodili na sprehode in prepevali pesmice. Moja babi je edina in najboljša babi na celem svetu, zato je ne bi zamenjala za nič na svetu. Najbolj pa mi je všeč pri njej to, da ne dela razlik med nami bratrance. Hvaležna sem ji za vsak trenutek, pa ni važno ali je bil slab ali dober. Nikoli ne obupa nad menoj.

Rebeka Koradej

SARINA BABICA

Moja babica je »fajna«, ker vem, da imam ob starših za uteho še njo. K njej hodim po nasvete o marsičem (o šoli, o zdravju, o življenju na splošno ...). Pod besedo babica pa si ne predstavljam le družinskega člana, vendar si predstavljam osebo, h kateri se lahko obrnem kadar koli potrebujem pomoč in kadar starši ne razumejo mojih mnenj in stališč. Babici pa sem še posebej hvaležna, saj me je naučila kar nekaj stvari, kot sta npr. šivanje in kuhanje. Povedala pa mi je tudi veliko stvari o življenju in me veliko naučila, za kar sem ji še posebej hvaležna. Na koncu pa bi še povedala, da tudi če se kdaj spreva, vem, da bo vedno tukaj zame in ji lahko povem vse.

Sara Zapušek

10 VIRI IN LITERATURA

1. Gürtler, H. (2013). Otroci imajo radi stare starše: priročnik za življenje z vnuki. Celje: Celjska Mohorjeva družba.
2. Haralambos, M., Holborn, M. (1999). Sociologija: Teme in pogledi. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
3. Holland, R., Benary, M. (1973). Babica in vnuki. Ljubljana: Cankarjeva založba.
4. Puhar, H. (1985). Ali smo starši res odpovedali? Družina in vzgoja 4, ČGP Delo.
5. Ramovš, F. (1935). Historična gramatika slovenskega jezika: VII Dialekti. Ljubljana: Učiteljska tiskarna.
6. Reby, A., M. (1992). Stari starši so zlata vredni. Otrok in družina, št. 5.
7. Rener, T., Sedmak, M., Švab, A. in Urek, M. (2006). Družina in družinsko življenje v Sloveniji. Koper: Založba Annales.
8. Švab, A. (2001). Družina: od modernosti k postmodernosti. Sodobna družba 1/2001.
9. Stari starši [On line]. Wikipedija: prosta enciklopedija. [Citirano 15. 1. 2020].
Dostopno na spletnem naslovu:
<http://www.instantonatrstenjaka.si/gerontologija/slovar/1327.html>.
10. eSSKJ, (2016–2017). [Citirano 15. 1. 2020]. Dostopno na spletnem naslovu:
<https://fran.si/iskanje?View=1&Query=babica&All=babica&FilteredDictionaryIds=201>
11. Žorž, B. (2006). Stari starši in njihovo vzgojno poslanstvo. Celje: Celjska Mohorjeva družba.